Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 2011

TÍREOLAÍOCHT – GNÁTHLEIBHÉAL

DÉ hAOINE, 10 MEITHEAMH – MAIDIN, 9.30 - 12.20

Scrúduimhir

Don scrúdaitheoir amháin

Cuid a hAon Ceisteanna Gearrfhreagra	**Marc Iomlán**	**Scr. Comh.**	**Scr. Ach.**
Ceist 1			
Ceist 2			
Ceist 3			
Ceist 4			
Ceist 5			
Ceist 6			
Ceist 7			
Ceist 8			
Ceist 9			
Ceist 10			
Ceist 11			
Ceist 12			
Marc Carnach			
Marcanna Dícheadaithe			
Marc Glan			

Nóta: Ná déan dearmad an páipéar seo a thabhairt ar ais i dteannta do fhreagarleabhair nó caillfear marcanna.

<table>
<tr><td align="center">

CUID 1 – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC

Freagair **DEICH** gceist.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

</td></tr>
</table>

1. Tírghnéithe Cósta

www.bushyparkcottage.com

www.crikey-adventure-tours.com

www.cache.marriott.com

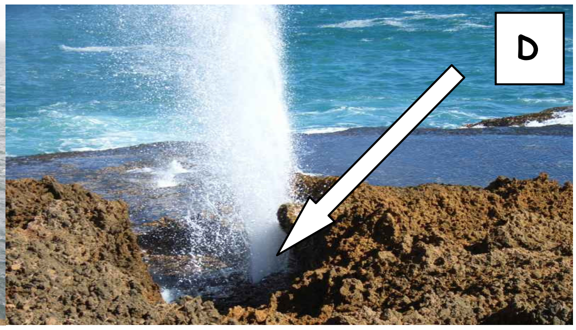

www.geography.org.uk.

(i) Scrúdaigh na fótagraif de thírghnéithe cósta thuas agus meaitseáil go cruinn gach ceann de na litreacha ar na fótagraif le ceann **amháin** de na tírghnéithe a ainmnítear sa bhosca thíos.

Tírghné	Litir
Stua mara	
Poll séideáin	
Aill	
Trá	

(ii) Cé acu ceann de na tírghnéithe a ainmnítear thuas a cruthaíodh mar thoradh ar an bpróiseas, sil-leagan?

____

[10 marc]

2. Carraigeacha

Meaitseáil an cur síos ar charraig le hainm na carraige. Scríobh an litir cheart sa bhosca atá ann di.

Litir	Cur Síos ar Charraig
A	Gráinní gainimh inti a táthaíodh le chéile.
B	Cruthaíodh í as iontaisí de mhórán ainmhithe mara agus tá carbónáit chailciam inti.
C	Criostail bheaga inti agus cruthaíodh gar do dhromchla an domhain í; ar fáil ar Chochán an Aifir.
D	Bhí ina haolchloch nó ina cailc tráth ach d'athraigh de bharr teasa nó brú.
E	Criostail mhóra inti agus cruthaíodh sa screamh í; ar fáil i sléibhte Chill Mhantáin.

Ainm Carraige	Litir
Aolchloch	
Eibhear	
Gaineamhchloch	
Basalt	
Marmar	

[10 marc]

3. Próisis an Domhain

Meaitseáil an míniúchán ar an bpróiseas le hainm an phróisis. Scríobh an litir cheart sa bhosca atá ann di.

Litir	Míniúchán ar an bPróiseas
A	Cineál creimthe ina gcreimeann an t-ábhar atá á iompar an dromchla mar a dhéanfadh greanpháipéar.
B	Cineál síonchaithimh ina mbriseann carraigeacha suas mar thoradh ar reo agus coscairt arís agus arís eile.
C	Cineál mall ollghluaiseachta ar fhánaí réidhe.
D	Nuair a shleamhnaíonn pláta screimhe amháin faoi cheann eile isteach i maintlín an domhain.
E	Cineál creimthe ina ndéantar maolú ar na píosaí den ábhar atá á iompar agus ina mbristear iad trí imbhualadh le píosaí eile.

Ainm an Phróisis	Litir
Reo is coscairt	
Ithirthéaltú	
Scríobchaitheamh	
Cnaí	
Fodhuchtú	

[10 marc]

4. Creathanna Talún

Líon na gCreathanna Talún ar fud an Domhain 2006 to 2010

Méid	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
8.0 to 9.9	2	4	0	1	1
7.0 to 7.9	9	14	12	16	21
6.0 to 6.9	142	178	168	144	151
Líon measta na mbásanna de thoradh creathanna talún	6605	712	88,011	1790	226,896+

www.usgs.gov

Scrúdaigh an tábla thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cén bhliain ina raibh an líon is mó creathanna talún a raibh méid idir 8.0 agus 9.9 iontu?

____

(ii) Cén bhliain ina raibh an líon measta básanna is mó?

____

(iii) Cé mhéad crith talún den mhéid is láidre a bhí ann le linn na tréimhse a thaispeántar?

____

(iv) Cad is ainm don scála a úsáidtear chun neart crith talún a thomhas?

____

(v) Léigh an ráiteas thíos agus cuir **X** sa bhosca ceart.

"Tarlaíonn creathanna talún nuair a bhíonn imbhualadh plátaí ann."

Fíor	
Bréagach	

[10 marc]

5. Cairteacha Aimsire

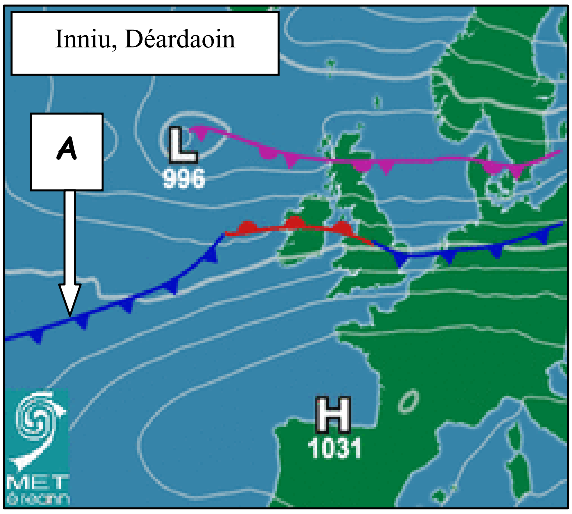

Scrúdaigh an chairt aimsire thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Ainmnigh an cineál fronta ag **A**.

(ii) Cad é an brú baraiméadrach os cionn an Atlantaigh amach ó iarthuaisceart na hÉireann?

(iii) Is éard a thugtar ar línte a cheanglaíonn áiteanna ina bhfuil an brú baraiméadrach céanna ná:
Cuir **X** sa bhosca ceart thíos.

Comhrianta	
Isihéilí	
Iseabair	

(iv) Léigh an ráiteas agus cuir **X** sa bhosca ceart thíos.
"Is éard is frithchioclón ann ná áit ina bhfuil brú ard."

Fíor	
Bréagach	

(v) Léigh an ráiteas agus cuir **X** sa bhosca ceart thíos.
"De réir chairt na haimsire, tá aimsir thirim sheasmhach i ndeisceart na hEorpa."

Fíor	
Bréagach	

[10 marc]

6. Aeráid na hÉireann

An Mheánteocht mhíosúil agus bhliantúil ag Réadlann Dhairbhre, 1961 – 1990

Mí	Ean	Fea	Már	Aib	Bea	Meith	Iúil	Lún	MF	DF	Samh	Noll	Meán Bliantúil
Teocht °C	6.8	6.6	7.6	8.9	10.9	13.3	14.8	14.8	13.5	11.5	8.7	7.6	**10.4**

www.met.ie

Scrúdaigh an tábla thuas a thaispeánann an mheánteocht mhíosúil agus bhliantúil ag Réadlann Dhairbhre ó 1961 go 1990 agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cén mhí a raibh an mheánteocht is ísle ann?

____

(ii) Cén **dá** mhí ba theo?

Mí 1 ______________________________

Mí 2 ______________________________

(iii) Cad é an **Mheánteocht Bhliantúil** a taifeadadh le linn na tréimhse 1961 go 1990?

____

(iv) Cén t-ainm a thugtar ar aeráid na hÉireann?

____

[10 marc]

7. Tírghnéithe Oighreacha

(i) Scrúdaigh na fótagraif agus meaitseáil i gceart gach ceann de na litreacha ar na fótagraif le ceann **amháin** de na tírghnéithe a ainmnítear sa bhosca thíos.

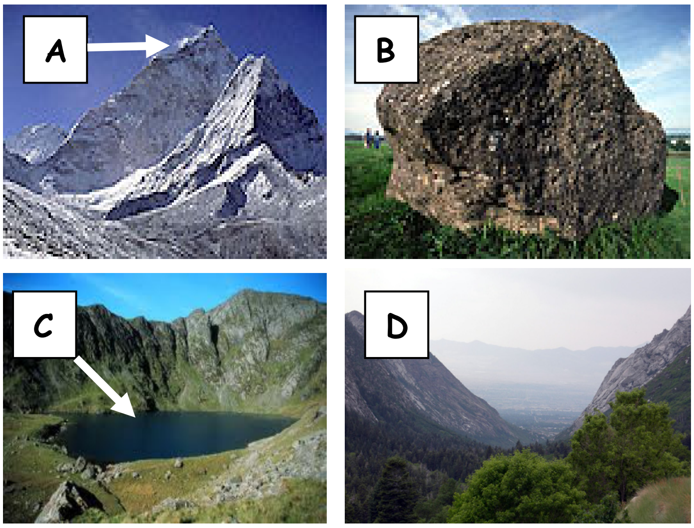

www.swisseduc.ch Wikimedia.org

Tírghné	**Litir**
U-Ghleann	
Adharc phirimidiúil	
Carraig chorr	
Comloch	

(ii) Ainmnigh bealach **amháin** ina dtéann tírdhreacha oighreacha chun leasa an gheilleagair sna ceantair ina bhfuil siad.

____

[10 marc]

8. Daonra

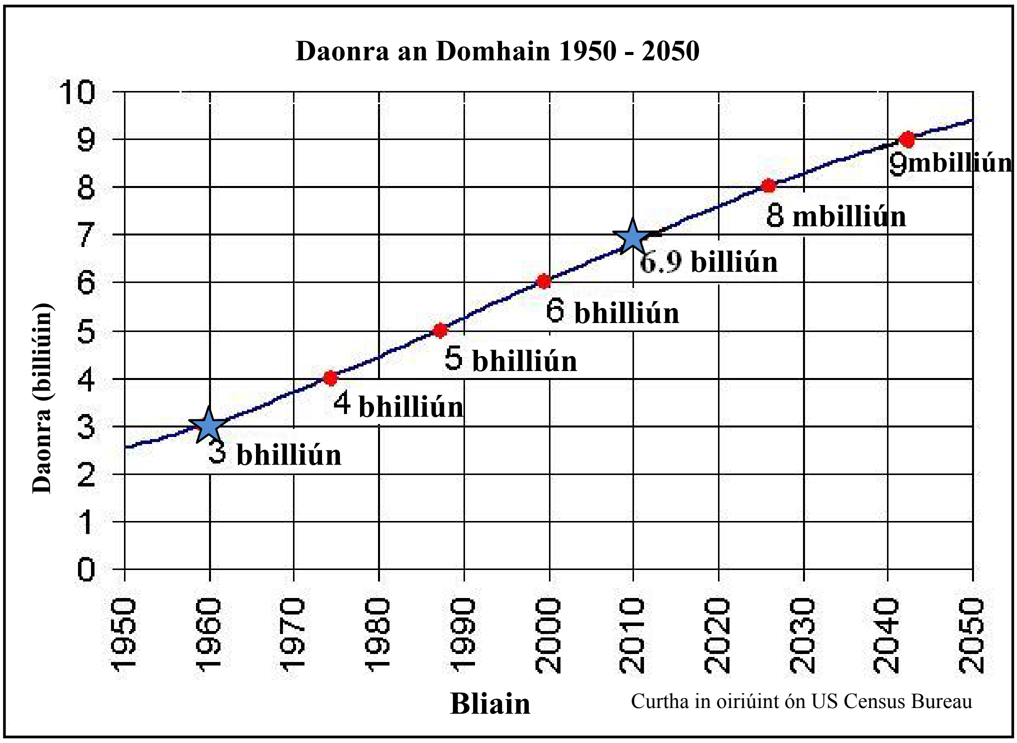

Scrúdaigh an treoghraf thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cén daonra a bhí sa domhan sa bhliain 1960?

____

(ii) Cén daonra a bhí sa domhan sa bhliain 2010?

____

(iii) Cad é an méadú a tháinig ar an daonra idir 1960 agus 2010?

____

(iv) Luaigh cúis **amháin** ar fhás an daonra idir 1960 agus 1990.

____

(v) Luaigh toradh **amháin** ar fhás an daonra idir 1960 agus 1990.

____

[10 marc]

9. Réigiúin

Meaitseáil an cur síos ar réigiún leis an sampla den réigiún. Scríobh an litir cheart sa bhosca atá ann di.

Litir	Cur Síos ar Réigiún
A	Réigiún a shainmhínítear de réir teanga agus cultúir.
B	Réigiún a bhfuil geilleagar dea-fhorbartha ann.
C	Réigiún a raibh rathúnas aige tráth bunaithe ar mhianadóireacht guail agus ar thionscail throma ach a bhfuil meath tagtha air.
D	Réigiún a shainmhínítear de réir tosca aeráide ar nós teochta agus fliuchrais.
E	Réigiún a shainmhínítear de réir tosca fisiceacha ar nós cineál carraige.

Sampla den Réigiún	Litir
Imchuach Phárais	
An Mheánmhuir	
Deisceart na Breataine Bige nó Sambre Meuse	
Boirinn	
Gaeltacht na hÉireann	

[10 marc]

10. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

(i) Tomhais an **fad** ina chiliméadair ar feadh an N86 ó Stáisiún an Gharda ag Q 446 009 go dtí an áit a bhfágann an bóthar an léarscáil ag Q 530 013.
Scríobh an freagra ceart sa bhosca thíos.

(ii) Samhlaigh go bhfuil tú ag siúl Slí Chorca Dhuibhne (the Dingle Way) ag tosú ag Q 456 020 i dtreo Abhainn na Gairfeanaí (Garfinny River) ag Q 474 037. Cén **treo** ina bhfuil tú ag taisteal?
Scríobh an freagra ceart sa bhosca thíos.

[10 marc]

11. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.

(i) Ainmnigh an ghné/an tsiombail atá le fáil ag gach ceann de na tagairtí eangaí a leanas:

Q 442 010___________________________

Q 441 005___________________________

(ii) Ainmnigh an ghné a cruthaíodh mar thoradh ar an sil-leagan cósta i gcearnóg eangaí V 48 98.

Gné ___________________________

(iii) Ríomh achar iomlán na léarscáile ina chiliméadair chearnacha.

Achar Iomlán ___________________________

(iv) Luaigh cúis **amháin** nach bhfuil aon fhianaise ar lonnaíocht sa limistéar ag Q 50 04.

____

[10 marc]

12. Aerfótagraf agus Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

(i) Scrúdaigh an t-aerfótagraf den Daingean a thugtar leis an bpáipéar seo agus freagair na ceisteanna a leanas:

An bhfuil an t-aerfótagraf ceartingearach nó fiar? ___________________________

Scríobh síos suíomh na rudaí seo a leanas agus an nodaireacht aitheanta á húsáid agat (cúlra ar dheis etc.):

Páirc peile ____

Depot / Garáiste busanna ____

(ii) Luaigh píosa **amháin** fianaise ón aerfótagraf a thugann le tuiscint gur calafort é an Daingean.

____

(iii) Agus an t-aerfótagraf agus léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis **araon** á n-úsáid agat, ainmnigh an t-ionad uisce sa tulra ar clé san aerfótagraf.

____

[10 marc]

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist, mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1 – Croí-Aonaid**:
  - Ceist **amháin** as na Ceisteanna 1, 2 agus 3

    AGUS

  - Ceist **amháin** as na Ceisteanna 4, 5 agus 6
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2 – Toghaonaid**

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONAID

Na Ceisteanna 1 go 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

- **CEIST AMHÁIN** as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**

AGUS

- **CEIST AMHÁIN** as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PATRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Na Ceisteanna 1 go 3

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 1

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.
Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar agus ar an tsracléarscáil sin **taispeáin** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

- An t-imeallbhord
- Abha(inn) Bhaile an Mhuilinn
- Teach solais
- Ceantar ainmnithe talún os cionn 400 méadar
- Comloch.

[30 marc]

B. Próisis Dromchla

Freagair (i) **nó** (ii).

(i) Roghnaigh aon cheann **amháin** de na próisis dromchla a leanas:

- Gníomhaíocht mhuirí
- Gníomhaíocht abhann
- Gníomhaíocht an oighir.

Mínigh agus léaráid(í) á n-úsáid agat conas a foirmíodh aon **dá** thírghné in Éirinn mar thoradh ar an bpróiseas a roghnaigh tú.

NÓ

(ii) Déan cur síos ar aon **dá** phróiseas ollghluaiseachta agus mínigh iad.

[40 marc]

C. Bolcáin

Mínigh agus léaráid(í) á n-úsáid agat, conas a tharlaíonn brúchtaí bolcánacha.

[30 marc]

Ceist 2

A. Teicteonaic Phlátaí

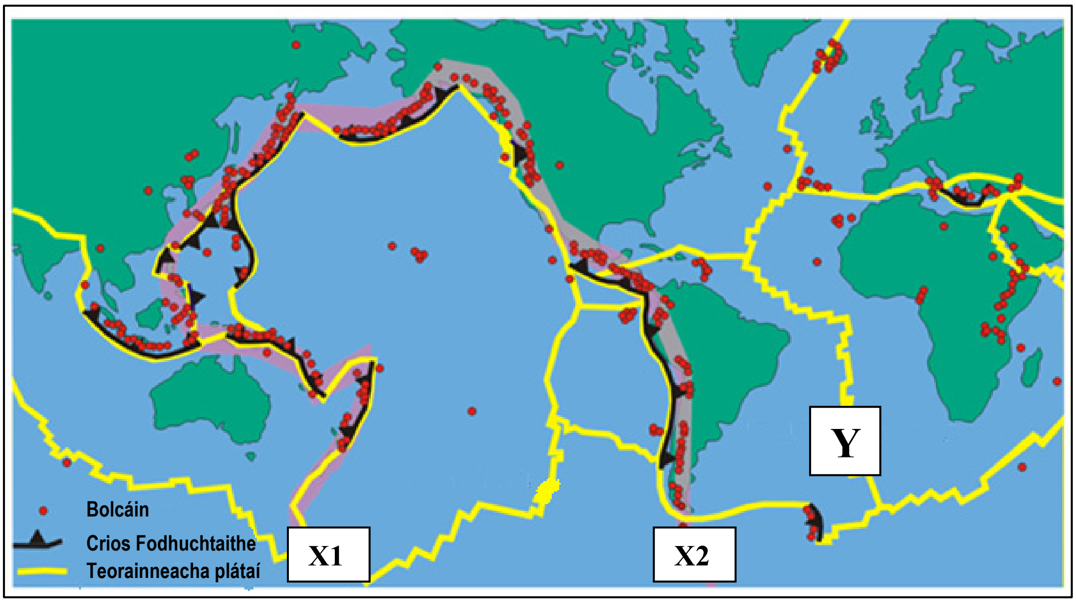

Curtha in oiriúint ó www.atlas.nrcan.gc

Scrúdaigh an léarscáil thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cén t-ainm a thugtar ar an réigiún ó **X1**, ar feadh na líne scáthaithe, go **X2**?

(ii) Ainmnigh an t-iomaire atá ag rith ó thuaidh ó **Y**.

(iii) Ainmnigh aon **dá** bholcán.

(iv) Ainmnigh aon **dá** phláta screimhe.

(v) Mínigh go hachomair cad is brí le fodhuchtú.

[30 marc]

B. Carraigeacha

(i) Ainmnigh sampla **amháin** de bhruthcharraig **NÓ** sampla **amháin** de charraig mheiteamorfach.

(ii) Ainmnigh suíomh ar leith in Éirinn ina bhfaightear an charraig a d’ainmnigh tú thuas.

(iii) Déan cur síos ar conas a fhoirmítear bruthcharraigeacha **NÓ** carraigeacha meiteamorfacha.

[40 marc]

C. Idirghníomhaíocht an Duine

Déan cur síos agus míniú ar conas a dhéanann an duine iarracht ar cheann **amháin** de na próisis dromchla a leanas a smachtú:

- Próisis abhann
- Próisis farraige
- Ollghluaiseacht.

[30 marc]

Ceist 3

A. Timthriall Carraigeacha

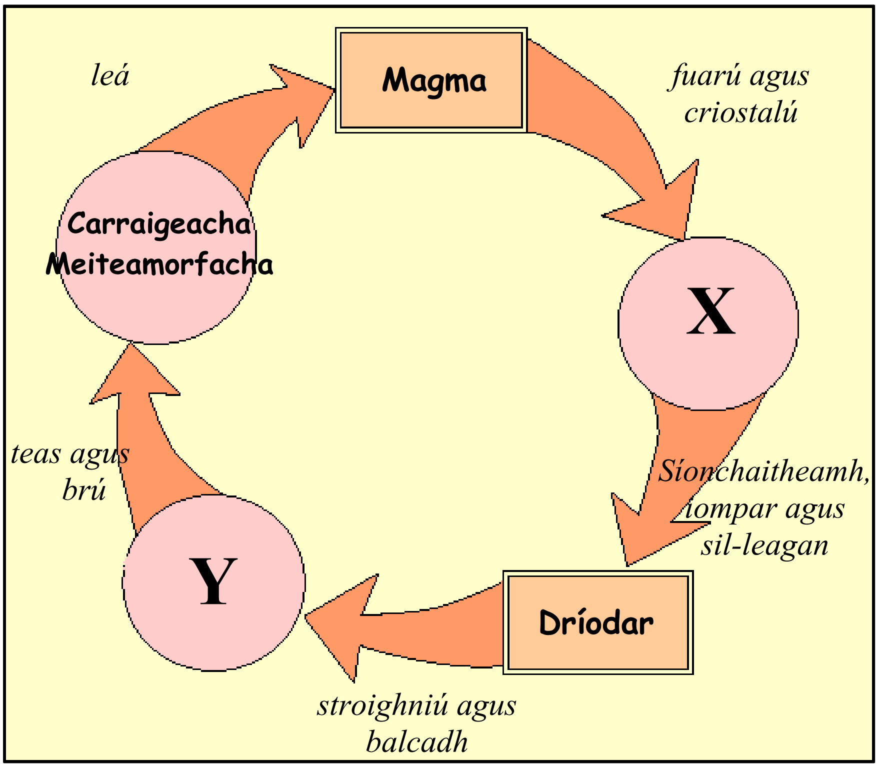

Curtha in oiriúint ó www.ags.ou.edu

Scrúdaigh an léaráid de thimthriall na gcarraigeacha thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas:

(i) Ainmnigh an catagóir carraige a fhoirmítear ag **X**.

(ii) Tabhair sampla den catagóir carraige a fhoirmítear ag **X**.

(iii) Ainmnigh an catagóir carraige a fhoirmítear ag **Y**.

(iv) Tabhair sampla den catagóir carraige a fhoirmítear ag **Y**.

(v) Ainmnigh aon **dá** shlí ina mbaintear úsáid as carraigeacha.

[30 marc]

B. Tírdhreach Carstach - Aolchloch

(i) Ainmnigh sampla de réigiún Carstach in Éirinn.

(ii) Mínigh agus léaráid(í) á n-úsáid agat, conas a fhoirmítear gné **dhromchla amháin** i réigiún Carstach.

(iii) Mínigh agus léaráid(í) á n-úsáid agat, conas a fhoirmítear gné **amháin faoi thalamh** i réigiún Carstach.

[40 marc]

C. Teicteonaic Phlátaí

Déan cur síos ar cad a tharlaíonn ag teorainneacha plátaí agus mínigh é.

[30 marc]

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Na Ceisteanna 4 go 6

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 4

A. Éire – Réigiúin

Tarraing sracléarscáil d'Éirinn.
Ar an tsracléarscáil seo **taispeáin** agus **ainmnigh**:

- Dhá réigiún ainmnithe a bhfuil staidéar déanta agat orthu
- Abhainn ainmnithe amháin
- Sliabhraon ainmnithe amháin.

[30 marc]

B. Gníomhaíocht Gheilleagrach – Réigiún in Éirinn

Ainmnigh réigiún in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air agus mínigh **dhá** cheann ar bith acu seo a leanas:

- Na cúiseanna a mealltar **turasóirí** go dtí an réigiún seo
- An cineál **feirmeoireachta** a chleachtar sa réigiún seo
- Tábhacht an **iompair** sa réigiún seo.

[40 marc]

C. Réigiúin Ilchríochacha / Réigiúin Fho-ilchríochacha

Déan cur síos ar fhorbairt an tionscail déantúsaíochta i **réigiún Ilchríochach** / **réigiún Fo-ilchríochach amháin** (**nach bhfuil san Eoraip**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[30 marc]

Ceist 5

A. Talmhaíocht in Éirinn

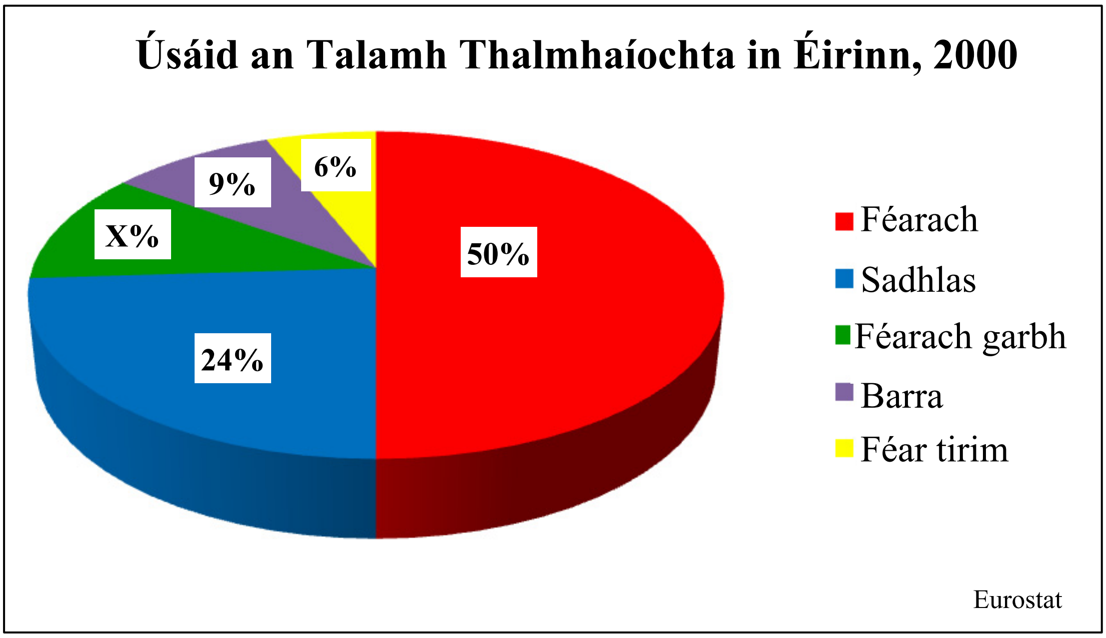

Scrúdaigh an chairt thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas:

(i) Cén céatadán den talamh talmhaíochta a bhí faoi fhéar tirim in 2000?

(ii) Ríomh **X**, an céatadán den talamh a bhí faoi fhéarach garbh in 2000.

(iii) Cén céatadán iomlán den talamh talmhaíochta a bhí faoi fhéarach agus faoi shadhlas le chéile?

(iv) Ainmnigh barr **amháin**, nach n-ainmnítear sa chairt thuas, a fhástar in Éirinn.

(v) Déan cur síos gairid ar fheirmeoireacht thréadach.

[30 marc]

B. Tionscail Déantúsaíochta in Éirinn

Mínigh conas a théann aon **dá** cheann díobh seo a leanas i bhfeidhm ar fhorbairt an tionscail déantúsaíochta i réigiún in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Iompar
- Amhábhair
- Margaí
- Polasaithe an rialtais agus an AE.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[30 marc]

C. Talmhaíocht san Eoraip

Mínigh conas a bhíonn tionchar ag tosca fisiceacha **agus** geilleagracha ar fhorbairt na talmhaíochta i réigiún **Eorpach** (nach bhfuil in Éirinn) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[40 marc]

Ceist 6

A. Réigiún Ilchríochach / Réigiún Fo-ilchríochach

Tarraing sracléarscáil de **réigiún Ilchríochach / réigiún Fo-ilchríochach** (**nach bhfuil san Eoraip**) a bhfuil staidéar déanta agat air.
Ar an tsracléarscáil seo, **taispeáin** agus **ainmnigh**:

- Dhá chathair ainmnithe
- Abhainn ainmnithe amháin
- Sliabhraon ainmnithe amháin.

[30 marc]

B. Réigiúin Eorpacha - Iompar

Déan cur síos ar fhorbairt an iompair i réigiún **Eorpach amháin** (nach bhfuil in Éirinn) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[40 marc]

C. Réigiúin Chultúir

Is féidir sainmhíniú a dhéanamh ar chultúr réigiúin de réir aon cheann acu seo a leanas:

- Reiligiún
- Teanga
- Ceol/Rince
- Cluichí.

Déan cur síos ar thábhacht an chultúir in **aon** réigiún a bhfuil staidéar déanta agat air agus mínigh é.

Luaigh ainm an réigiúin go soiléir i do fhreagra.

[30 marc]

ROINN 2 – TOGHAONAID

Na Ceisteanna 7 go 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi aon cheist **AMHÁIN** as:

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Na Ceisteanna 7 go 9

Ceist 7

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo.
Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar.
Ar an tsracléarscáil seo **taispeáin** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

- An Bóthar Tánaisteach Náisiúnta, an N86, ina iomláine
- Bealach na mbád farantóireachta i gCuan an Daingin
- Limistéar d'Fháschoill Bhuaircíneach
- Ionad Eolais Turasóireachta
- Brú Saoire Neamhspleách.

[30 marc]

B. Geilleagar Forbartha

(i) Ainmnigh geilleagar forbartha **amháin** ina gcuidíonn turasóireacht **NÓ** seirbhísí airgeadais leis an ngeilleagar.

(ii) Déan cur síos ar chúis **amháin** ar fhás turasóireacht **NÓ** seirbhísí airgeadais sa gheilleagar forbartha a ainmníodh.

(iii) Mínigh tairbhe **amháin** a bhaineann an geilleagar i dtíortha forbartha as turasóireacht nó as seirbhísí airgeadais.

(iv) Mínigh fadhb **amháin** a bhíonn ann mar gheall ar turasóireacht **NÓ** ar sheirbhísí airgeadais.

[40 marc]

C. Fuinneamh In-athnuaite

(i) Ainmnigh **dhá** fhoinse d'fhuinneamh in-athnuaite atá oiriúnach le húsáid in Éirinn.

(ii) Mínigh cén fáth a bhfuil an **dá** fhoinse a ainmníodh thuas oiriúnach le húsáid in Éirinn.

[30 marc]

Ceist 8

A. Trádáil in Éirinn

Príomh-Pháirtithe Trádála na hÉireann - 2009 €m

Páirtithe Trádála	Allmhairí	Onnmhairí
An Bhreatain Mhór agus Tuaisceart na hÉireann	13,617	13,511
Tíortha eile san AE	12,889	37,466
SAM	7,839	17,585
An Chuid eile den Domhan	10,490	14,962
Iomlán	**44,835**	**83,524**

www.cso.ie

Scrúdaigh an tábla thuas agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Céard é luach iomlán na n-allmhairí sa bhliain 2009?
(ii) Céard é luach iomlán na n-onnmhairí sa bhliain 2009?
(iii) Ríomh an difríocht idir na hallmhairí iomlána agus na honnmhairí iomlána sa bhliain 2009.
(iv) Cé na páirtithe trádála a ghlac an luach ba mhó d'onnmhairí na hÉireann sa bhliain 2009?
(v) Luaigh cúis **amháin** leis sin.
(vi) Ainmnigh aon **dá** earra a onnmhairítear as Éirinn.

[30 marc]

B. Suíomh Tionscail

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.
Tá sé beartaithe monarcha phróiseála éisc a thógáil ar an láithreán úrnua i lár an tulra san aerfótagraf.

(i) Déan cur síos ar **dhá** bhuntáiste a bhaineann leis an suíomh seo le go lonnófaí monarcha phróiseála éisc ann.

(ii) Déan cur síos ar fhadhb **amháin** a d'fhéadfadh a theacht chun cinn mar thoradh ar mhonarcha phróiseála éisc a thógáil ar an suíomh seo.

[30 marc]

C. Truailliú na Timpeallachta

bionomicfuel.com

wordpress.com

Is fadhb é truailliú na timpeallachta a d’fhéadfadh tarlú mar thoradh ar ghníomhaíochtaí geilleagracha.

(i) Ainmnigh **dhá** ghníomhaíocht gheilleagracha a d’fhéadfadh a bheith ina gcúis le truailliú na timpeallachta.

(ii) Mínigh slí **amháin** a mbíonn na gníomhaíochtaí geilleagracha seo ina gcúis le truailliú na timpeallachta.

(iii) Mínigh réiteach **amháin** ar thruailliú na timpeallachta.

[40 marc]

Ceist 9

A. Fuinneamh an Domhain

Ídiú Fuinnimh ar Domhan, 2007

Cineál Fuinnimh	Céatadán
Ola	36%
Gual	28%
Gás Nádúrtha	24%
Eile	12%

BP Statistical Review, 2007

Scrúdaigh na sonraí thuas a bhaineann le hídiú fuinnimh ar domhan sa bhliain 2007.

(i) Agus **grafpháipéar** á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

(ii) I do fhreagarleabhar, ainmnigh **dhá** chineál fuinnimh nach bhfuil ainmnithe sa tábla thuas.

[30 marc]

B. Cuideachtaí Ilnáisiúnta

(i) Ainmnigh cuideachta ilnáisiúnta (MNC) **amháin** atá ag feidhmiú in Éirinn **agus** luaigh cá bhfuil sí lonnaithe.

(ii) Ainmnigh amhábhar **amháin** a úsáideann an chuideachta ilnáisiúnta **agus** luaigh foinse an amhábhair.

(iii) Ainmnigh earra **amháin** a dhéanann an chuideachta ilnáisiúnta seo **agus** ainmnigh **dhá** mhargadh ina ndíoltar an t-earra.

(iv) Luaigh cúis **amháin** a bhfágann cuideachtaí ilnáisiúnta áirithe Éire chun cur fúthu in áiteanna eile.

[40 marc]

C. Éire agus an tAontas Eorpach

(i) Ainmnigh **aon** pholasaí amháin de chuid an Aontais Eorpaigh a mbíonn tionchar aige ar gheilleagar na hÉireann.

(ii) Déan cur síos ar **dhá** shlí a mbíonn tionchar ag an bpolasaí seo ar gheilleagar na hÉireann agus mínigh iad.

[30 marc]

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I gCOMHSHAOL AN DUINE

Na Ceisteanna 10 go 12

Ceist 10

A. Daonra an Domhain

Dlús Daonra an Domhain

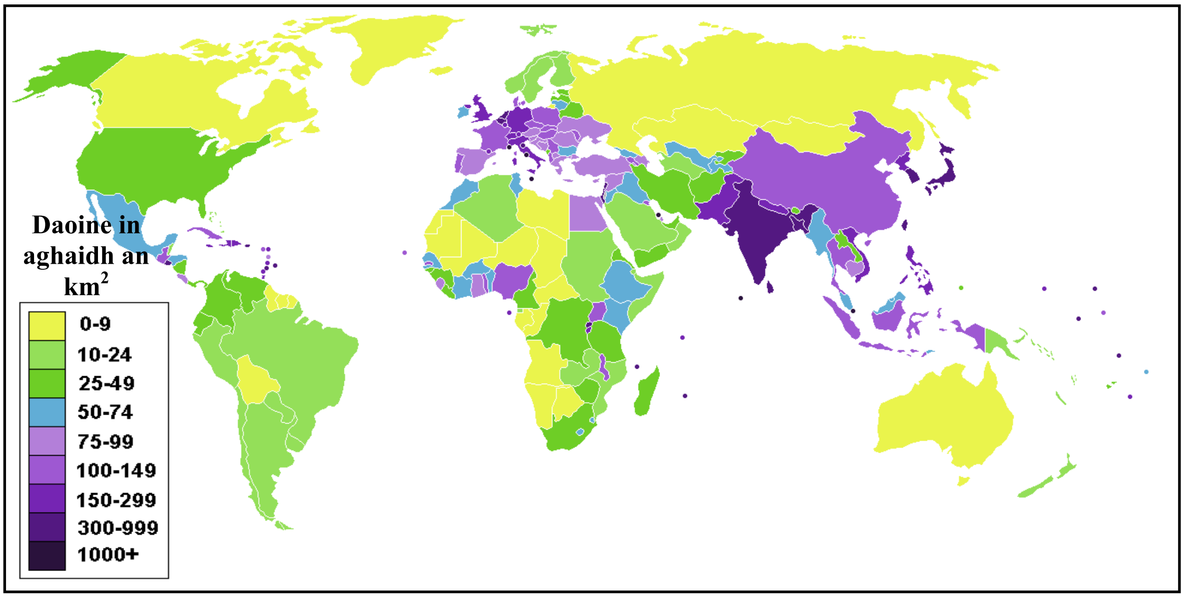

Curtha in oiriúint ó www.spearheadresearch.org

Scrúdaigh an léarscáil thuas a thaispeánann dlús daonra an domhain agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Cén catagóir de dhlús daonra ina bhfuil Éire?

(ii) Ainmnigh aon tír **amháin** atá sa chatagóir 0-9 de dhlús daonra.

(iii) Mínigh go hachomair cad is brí le dlús daonra.

(iv) Mínigh go hachomair toradh diúltach **amháin** a bhíonn ar dhlús daonra **ard**.

(v) Mínigh go hachomair toradh diúltach **amháin** a bhíonn ar dhlús daonra **íseal**.

[30 marc]

B. Iompar i Limistéir Uirbeacha

(i) Ainmnigh fadhb tráchta **amháin** a bhíonn i gcathracha atá ag fás go tapa.

(ii) Ainmnigh cathair **amháin** ina bhfuil a leithéid sin d'fhadhb.

(iii) Luaigh **dhá** chúis ar tháinig an fhadhb seo chun cinn.

(iv) Mínigh réiteach **amháin** ar an bhfadhb seo.

[40 marc]

C. Daonra

(i) Mínigh an téarma 'ráta beireatais'.

(ii) Mínigh conas a théann ceann ar bith de na tosca a leanas i bhfeidhm ar rátaí beireatais:

- Teicneolaíocht an leighis
- Cultúr agus sochaí
- Leibhéil ioncaim.

[30 marc]

Ceist 11

A. Daonra

An Daonra i gContaetha Áirithe in Éirinn, 2006

Contae	Daonra
Co Bhaile Átha Cliath	1,200,000
Co Corcaí	500,000
Co na Gaillimhe	230,000
Co Phort Láirge	100,000

Curtha in oiriúint ó www.cso.ie

Scrúdaigh na sonraí thuas a thaispeánann líon an daonra, go garbh, i gcontaetha áirithe in Éirinn.

(i) Agus **grafpháipéar** á úsáid agat, tarraing graf chun na sonraí seo a léiriú.

(ii) I do fhreagarleabhar, mínigh go hachomair cén fáth a bhfuil an daonra is airde i gContae Bhaile Átha Cliath.

[30 marc]

B. Imirce

(i) Mínigh **dhá** chúis a dtéann daoine ar imirce ón tuath go dtí na cathracha.

(ii) Mínigh aon slí **amháin** a dtéann sin i bhfeidhm ar na ceantair tuaithe a fhágann siad ina ndiaidh.

(iii) Mínigh cúis **amháin** a bhfuil líon mór daoine ag dul ar imirce as Éirinn le déanaí.

[40 marc]

C. **Saincheisteanna Uirbeacha**

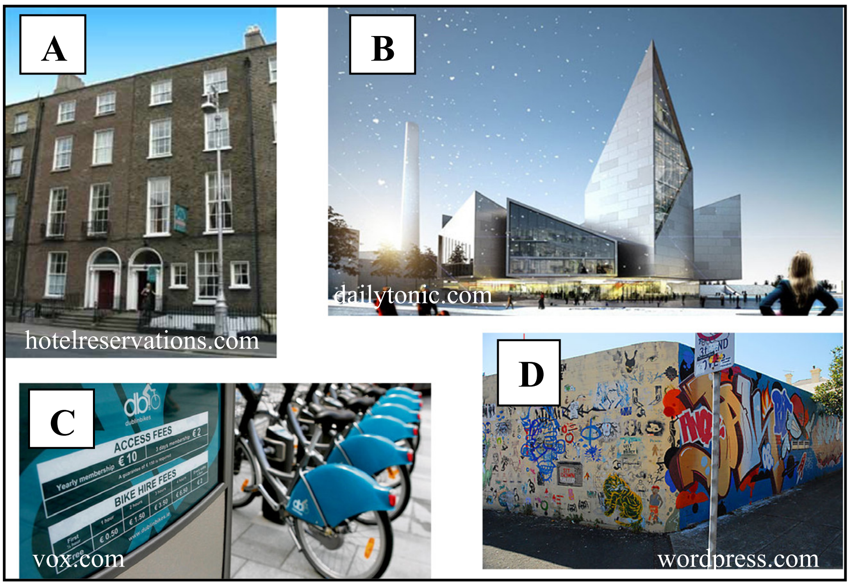

(i) Scrúdaigh na fótagraif de shaincheisteanna uirbeacha a thaispeántar thuas agus meaitseáil gach ceann de na litreacha ar na fótagraif le ceann **amháin** de na saincheisteanna uirbeacha liostaithe thíos.

Scríobh an freagra i do fhreagarleabhar.

- Cathracha na todhchaí
- Iompar uirbeach
- Fadhbanna uirbeacha
- Saincheisteanna oidhreachta.

(ii) Déan cur síos ar aon cheann **amháin** de na saincheisteanna uirbeacha liostaithe thuas.

[30 marc]

Ceist 12

A. Talamhúsáid

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a thugtar leis an bpáipéar seo.
Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar an aerfótagraf.
Ar an tsracléarscáil, **taispeáin** agus **ainmnigh** iad seo a leanas:

- Limistéar calafoirt
- Carrchlós
- Príomhshráid siopadóireachta
- Timpeallán
- Eastát tithíochta.

[30 marc]

B. Dlús agus Dáileadh Daonra

Scrúdaigh léarscáil na suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a thugtar leis an bpáipéar seo agus freagair na ceisteanna a leanas:

(i) Tabhair tagairt eangaí 4 fhigiúir do limistéar ar an léarscáil ina bhfuil dlús daonra **ard**.

(ii) Mínigh le mionsonraí, agus tú ag baint úsáide as fianaise ón léarscáil, cén fáth a bhfuil dlús daonra **ard** sa suíomh seo.

(iii) Tabhair tagairt eangaí 4 fhigiúir do limistéar ar an léarscáil ina bhfuil dlús daonra **íseal**.

(iv) Mínigh le mionsonraí, agus tú ag baint úsáide as fianaise ón léarscáil, cén fáth a bhfuil dlús daonra **íseal** sa suíomh seo.

[40 marc]

C. Feidhmeanna Uirbeacha

Déan cur síos ar conas a tháinig athrú le himeacht ama ar fheidhmeanna **aon** cheantair uirbigh a bhfuil staidéar déanta agat air.

Luaigh ainm an cheantair uirbigh go soiléir i do fhreagra.

[30 marc]

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán